

Småföretag kan inte rädda jobben

Sverige står inför en massiv nedgång i sysselsättningen. Det kan handla om en kvarts miljon jobb jämfört med den senaste sysselsättningstoppen 2008. Då är svensk ekonomi återigen tillbaka på den sysselsättningsnivå som rådde 2005–2006. Det gjorde jobben till en huvudfråga i valrörelsen 2006.

Storföretagen har sedan länge dragit ned på sysselsättningen i Sverige och den offentliga sektorns expansion upphörde i början av 1990-talet. I stället måste Sverige få fram fler växande och entreprenöriella företag, visar prisbelönt forskning.

Den snabba tillväxten av befolkningen i yrkesaktiv ålder sedan början av 1990-talet – antalet personer i åldern 16–64 har ökat med mer än 500 000 – medför att sysselsättningsgraden kommer att vara långt lägre än för 20 år sedan.

Det syns också i arbetslöshetsstatistiken. Regeringen räknar i vårbudgeten med att arbetslösheten under 2010 ska nå 11,1 procent och enligt flera bedömare kan ungdomsarbetslösheten närma sig 30 procent.

1993 till 2007 skapades merparten av de nya jobben i mindre och medelstora företag, företrädesvis i tjänstesektorerna. Särskilt viktiga förefaller de snabbväxande företagen – Gasellerna – vara för sysselsättningen.

Växande företag skiljer sig från det typiska egenföretagandet genom att de är mer entreprenöriella och innovativa. Innovation handlar långt ifrån enbart om vetenskapliga genombrott utan lika mycket om att nya affärsmodeller och organisationsformer skapas.

Exempel på innovativa tillväxtföretag är Cisco, Google, Starbucks och Wal Mart i USA, liksom Ikea och Securitas i Sverige.

De amerikanska bolagen var antingen mycket små eller icke-existerande för 25 år sedan. Ett annat utpräglat drag för växande bolag – särskilt från mindre länder – är att de expanderar genom att tidigt finnas på utländska marknader, antingen genom export eller därför att de bedriver verksamhet utomlands.

Forskningen visar att avknoppningar från befintliga företag ofta har den största överlevnads- och tillväxt potentialen. Dessa företag bildar ofta nya dotterbolag i andra regioner, som i sin tur bidrar till en fortsatt avknoppning, och förser andra ny startade företag med kompetens genom att deras personal går till andra företag.

I Sverige har det under senare tid startats cirka 50 000 nya företag varje år. Internationellt sett är antalet nystartade företag relativt stort, men en stor del av dessa är utan vare sig tillväxtvilja eller tillväxtkraft.

Vad Sverige framför allt behöver för att lösa sina sysselsättningsproblem är fler växande företag. En sådan slutsats ligger också i linje med den forskning som bedrivits av professor Scott A Shane vid Weatherhead School of Management, Case Western Reserve University.

Scott Shane mottar i dag, vid en ceremoni i Rosenbad, FSF:s, IFN:s och Tillväxtverkets gemensamma pris Global Award for Entrepreneurship Research, världens ledande forskarpris inom entreprenörskap.

I sin prisföreläsning visar Shane att ett ökat ny- och egenföretagande är allt annat än en kungsväg till fler jobb och ökad välfärd. Snarare tenderar det typiska nya företaget att inte vara innovativt, att skapa få eller inga jobb på sikt och initialt ha lägre produktivitet och sämre anställningsvillkor än etablerade företag. De kan vara viktiga av andra skäl, till exempel genom att driva på konkurrens och därmed öka produktiviteten i branschen.

Det ställer krav på en politik som kan underlätta och uppmuntra entreprenöriellt företagande och företagsbyggande – oavsett om det sker i nya företag, i existerande företags bildningar eller i form av avknoppningar.

En viktig del i politiken är att förstärka länkar och rörlighet mellan akademiska miljöer och företagande.

En annan är att överbrygga informationsbarriärer som gör det svårt för - nystartade och mindre företag att nå ut på de globala marknaderna. Förutsättningar för ägande och byggande av företag måste vara globalt konkurrenskraftiga.

Varaktigt jobbskapande sker i första hand genom att ett mindre antal företag med god underliggande potential växer sig stora.

En företagsbaserad tillväxt skapar den efterfrågan på arbetskraft som har de bästa förutsättningarna att lyfta sysselsättningen och därmed häva en kommande sysselsättningskris.

*Pontus Braunerhjelm, vd, Forum för småföretagarforskning
Magnus Henrekson
vd, IFN, professor, Handelshögskolan i Stockholm*